

ข่าวประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 ซอยสุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666 โทรสาร 0-259-6172

ส่วนวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจดูรายละเอียดได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์ ฉบับประจำวันที 3 เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2565 หน้า มูลค่าข่าว 180,000.-

นักวิจัย มศว ยกระดับ "ผ้าฝ้ายย้อมครามรูปแบบอินทรีย์" เสริมความยั่งยืน-เพิ่มมูลค่าให้วิสาหกิจชุมชน จ.สกลนคร

“ผ้าฝ้ายย้อมคราม” หนึ่งในผลิตภัณฑ์ที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดสกลนคร คือมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้รับการสืบทอดอย่างยาวนานนั้นมีการขบวนการขั้นตอนที่อาศัยความชำนาญ โดยเฉพาะในการย้อมสีผ้าจากต้นครามกับเส้นด้ายอย่างปราณีต

“ต้นคราม” หากได้รับการดูแลที่ดีตามธรรมชาติโดยใช้สารวัตถุดิบแบบอินทรีย์ พร้อมกับการพัฒนาการตลาดไปพร้อมกัน จะส่งผลดีในการช่วยเพิ่มมูลค่าให้แก่วิสาหกิจชุมชนในรูปแบบต่างๆ ได้มากขึ้น ซึ่งเป็นที่มาให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กัลยาณี กุลชัย อาจารย์ประจำภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เริ่มต้น "โครงการการยกระดับผ้าฝ้ายย้อมครามอินทรีย์สู่ eco indigo products เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ย้อมครามธรรมชาติ" โดยได้รับการสนับสนุนจาก กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.)

ผศ.กัลยาณี กล่าวถึงที่มาของโครงการนี้ว่า จุดเริ่มต้นมาจากการงานวิจัยก่อนหน้านี้ ที่ทำงานด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสกลนคร โดยได้สำรวจจากผู้ผลิตต้นคราม พบว่า วัตถุประสงค์ในการทำ "ครามเปียก" ที่มาจากการหมักใบต้นครามตามภูมิปัญญาชาวบ้าน มีราคาขายส่งเพียงกิโลกรัมละ 100 บาท ซึ่งกว่าจะได้ครามเปียกแต่ละ 1 กิโลกรัมนั้นก็ต้องใช้วัตถุดิบที่เยอะมาก

“ในฐานะนักวิจัยก็มีความคิดว่า จะทำอย่างไรให้วัตถุดิบนั้นมีราคาที่สูงขึ้น ถูกยกระดับขึ้นมาจากเกษตรกรอินทรีย์ที่ไม่ใช้สารเคมีหรือยาฆ่าแมลงในการปลูก มีการดูแลอย่างเข้มข้น และช่วยลดต้นทุนสำหรับวิสาหกิจชุมชนได้อีกด้วย”

ดังนั้นจึงได้เริ่มวิธีการดำเนินโครงการ โดยเริ่มศึกษาวิจัยใน 2 พื้นที่คือที่บ้านอุนดง และบ้านเชิงดอย ซึ่งทั้งสองพื้นที่มีรูปแบบดินที่ต่างกัน เพื่อดูว่าวิธีการผลิตจะมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรระหว่างพื้นที่นา กับพื้นที่ดอน พร้อมกันนี้ ยังได้ปลูกฝ้ายในระบบอินทรีย์ทั้งสองพื้นที่ ควบคู่กับการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปยังชุมชน ให้รู้จักการปลูกครามและฝ้ายแบบอินทรีย์ให้มากขึ้น

จากการไถ่ลงพื้นที่สำรวจดินในพื้นที่บ้านเชิงดอยพบความเสียหายจากการปลูกพืชซ้ำๆ และใช้ปุ๋ยเคมี ส่งผลให้เกิดค่าความเค็มในดิน มีกรดสูง ค่าสารอินทรีย์ในดินมีน้อย และ ค่า NPK ต่ำ ทำให้ต้องเริ่มการบำรุงดินด้วยการปลูกต้นปอเทืองก่อนเพื่อเพิ่มไนโตรเจน และนำปุ๋ยจากมูลวัวในชุมชนมาใส่ในแปลงดิน จากนั้นทำการไถกลบแล้วปลูกคราม ซึ่งในรอบแรกสามารถเก็บผลผลิตต้นครามได้ 530 กิโลกรัม ผลิตครามเปียกได้ 70 กิโลกรัม เก็บฝ้ายได้ประมาณ 20 กิโลกรัม ส่วนพื้นที่บ้านอุนดงซึ่งเป็นพื้นที่นา ได้ผลผลิตครามเปียก 50 กิโลกรัม แต่ใช้พื้นที่น้อยกว่า

ทั้งนี้ ได้กำหนดการปลูกตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่เป็นการรับรองแบบมีส่วนร่วม หรือ PGS ที่ทำให้ผู้ตรวจสอบได้รับการอบรม เป็นผู้ผลิตคราม และรับรองด้วยตนเอง เมื่อผ่านมาตรฐานแล้ว ก็จะได้รับการรับรองว่า ฝ้ายฝ้ายครามของวิสาหกิจที่เข้าร่วมโครงการนี้ผ่านรูปแบบการปลูกแบบเกษตรอินทรีย์จริง นอกจากนี้ยังได้ส่งไปยังสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ เพื่อตรวจค่าโลหะหนัก ความเป็นกรด-ด่าง เพื่อให้รับรองตามฉลากสิ่งแวดล้อม หรือ ECO-LABELLING อีกด้วย ซึ่งในอนาคตหากได้รับการ

รับรองจากทั้งสองรูปแบบแล้ว ก็จะนำมาให้ผู้บริโภคได้ทดสอบสวมใส่ต่อไป ซึ่งเป็นโครงการวิจัยต่อเนื่องในปีที่สอง

ผศ.กัลยาณี อธิบายว่า เหตุผลที่เลือกพื้นที่เหล่านี้ เนื่องจากบ้านเชิงดอย ประชาชนมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก แต่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน แม้จะมีการปลูกครามเป็นจำนวนมาก แต่กลับขายไม่ได้ราคาที่สูงนัก ส่วนหนึ่งมาจากการถูกพ่อค้าคนกลางกดราคา จึงเห็นว่าหากเกษตรกรได้รับการพัฒนาวิธีการปลูก หรือได้รับการรับรอง **ECO-LABELLING** ก็จะช่วยให้อาชีพชุมชนของหมู่บ้านแห่งนี้มีรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ส่วนการเลือกพื้นที่หมู่บ้านอุณดงนั้น เพราะเป็นกลุ่มวิสาหกิจขนาดใหญ่ ยอมรับวิธีการทำผ้าฝ้ายย้อมครามที่หลากหลาย หากทำให้มีผ้าฝ้ายย้อมครามจากการปลูกแบบอินทรีย์ได้ ก็จะเพิ่มช่องทางการขายได้มากขึ้น เพราะวิสาหกิจชุมชนแห่งนี้ ส่งสินค้าไปทั่วจังหวัดสกลนคร และเชื่อมต่อไปยังร้าน "**ครามสกล**" เพื่อนำผลิตภัณฑ์ที่มาจากปลูกแบบอินทรีย์ส่งไปขายต่างประเทศ พร้อมกันนี้ ยังได้ออกแบบลายผ้าฝ้ายย้อมครามให้มีความทันสมัยมากขึ้น จากนั้นให้วิสาหกิจชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกลายผ้า เพื่อผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามอินทรีย์ต้นแบบ

"มองว่าโครงการนี้ จะมีประโยชน์ต่อเกษตรกรทั้งด้านของสุขภาพ ที่ลดการใช้ยาฆ่าแมลง งดการใช้สารเคมีในการผลิต รวมถึงกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจะมีผลดีในระยะยาว เพราะสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ เป็นกระบวนการที่ให้วิสาหกิจชุมชนอื่นที่อยู่ใกล้เคียง ได้มาเรียนรู้กระบวนการปลูกแบบอินทรีย์ได้ สิ่งที่สำคัญคือช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับผลิตภัณฑ์ได้จากการปลูกแบบอินทรีย์" ผศ.กัลยาณี กล่าวทิ้งท้าย